

KOKOUSAIKA	Keskiviikko 25.9.2024 klo 17.00-19.09	
KOKOUSPAIKKA	Suvanto	
SAAPUVILLA OLLEET JÄSENET (ja merkintä siitä, kuka toimi puheenjohtajana)	Helena Tabell Sirpa Tyni Jaana Laulainen Samuli Kortelainen Mikko Jauhiainen Ensio Turpeinen Kerttu Andersson Ari Nuutinen	puheenjohtaja poissa Samuli Kortelaisen varajäsen
MUUT SAAPUVILLA OLLEET (ja läsnäolon peruste)	Ahonen Ville Pellikka Minna, poissa Paananen Jari, poissa Airi Kinnunen, poissa Soile Kokkonen § 49-51,53	sivistysjohtaja, esittelijä, pöytäkir- janpitäjä kunnanhallituksen puheenjohtaja kunnanhallituksen edustaja kunnanjohtaja kirjastonjohtaja
LAILLISUUS JA PÄÄTÖS- VALTAISUUS	Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja saapuvilla olevien jä- senten määrään nähden päätösvaltaiseksi.	
ASIAT	§§ 49-54	
PÖYTÄKIRJAN TARKAS- TUSTAPA (tarkastuspaikka ja -aika sekä tarkastajien valinta)	Pöytäkirja tarkastetaan kunnantoimistolla 26.9.2024 Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Kerttu Andersson ja Mikko Jauhiainen.	
PÖYTÄKIRJAN ALLEKIRJOI- TUS JA VARMENNUS	Puheenjohtaja Helena Tabell	Pöytäkirjanpitäjä Ville Ahonen
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS	Tarkastusaika Keitele, 26.9.2024	
Pöytäkirja on tarkastettu ja to- dettu kokouksen kulun mu- kaiseksi. Pöytäkirjan käsittely- lehdet on samalla varustettu nimikirjaimillamme	Allekirjoitukset Kerttu Andersson	 Mikko Jauhiainen
PÖYTÄKIRJA ON PIDETTY YLEISESTI NÄHTÄVÄNÄ	Paikka ja pvm Keiteleen kunnantoimisto, kunnan verkkosivut	27.9.2024
	Virka-asema pöytäkirjanpitäjä	Allekirjoitus Ville Ahonen

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

Pykälä	Liite	Asia
49	Liite 1 Liite 2	KIRJASTONJOHTAJAPALVELUN MYYNTI
50	Liite 3	KEITELEEN OMATOIMIKIRJASTON SÄÄNTÖJEN PÄIVITYS
51	OM A	Lausuntopyyntö / SAVON VOIMA OYJ KAAVOITUSALOITE LÄMPÖVOI- MALAITOKSEN RAKENTAMISEKSI KEITELEEN TAAJAMAN ALUEELLE
52		POISSAOLOLUVAN MYÖNTÄMINEN OPPILAALLE (Salassa pidettävä, Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 1999/621 §24)
53		TIEDOKSI ESITETTÄVÄT ASIAT
54		VIRANHALTIJOIDEN PÄÄTÖKSET / SIIRTÄMISESTÄ PÄÄTTÄMINEN

KIRJASTONJOHTAJAPALVELUN MYYNTI

Sivistysltk
49 §

Keiteleen, Tervon ja Vesannon kunnat ovat selvittäneet kirjastoyhteistyön syventämistä kuntien välisissä palaverissa 4.7.2024 ja 14.8.2024. Tässä vaiheessa yhteistyö voisi olla Keiteleen kirjastonjohtajan työpanoksen myymistä. Myöhemmin yhteistyö voisi laajentua. Neuvottelut kirjastonjohtajan työpanoksen myymisestä ovat jatkuneet Keiteleen ja Tervon välillä.

Keiteleen sivistyslautakunta otti asiaan kantaa iltakoulussaan 21.8.2024. Sivistyslautakunta evästi valmistelua seuraavasti:

- Jatketään neuvotteluja => Siv ltk päätös 25.9.2024
- Ei vähennettäisi Keiteleen kirjaston aukioloja ja nykyistä asiakaspalveluaikaa
- Toiveena 1-2 vuoden määräaika
- Sopimuksen sisältöön kiinnitettävä huomiota

Kirjastonjohtajan työpanoksen myyminen 1,5 päivää/vko (1 lähipäivä ja ½ etäpäivää) ei aiheuta normaalitilanteessa Keiteleen kirjaston aukioloihin tai asiakaspalveluun muutoksia edellyttäen, että kesän 2024 tyyppinen kesälomittajan palkkaaminen onnistuu.

Keitele ja Tervo ovat jatkaneet neuvotteluja 26.8.2024, 5.9.2024 ja 17.9.2024. Neuvottelujen tuloksena on tehty [sopimusluonnos liitteeseen \(liite 1\)](#). Sopimuksen teknisistä yksityiskohdista neuvotellaan vielä. Hinta ja pääperiaatteet on jo sovittu sopimusluonnoksen mukaisesti. Kirjastonjohtaja Soile Kokkonen on osallistunut sopimuksen valmisteluun ja häntä on kuultu [\(liite 2\)](#).

Päätöksestä on tehty ennakkovaikutusten arviointi ja sen johtopäätös on:

”Päätöksen vaikutukset ovat pääosin neutraalit. Myönteisiä vaikutuksia on enemmän kuin kielteisiä ja em. myönteiset vaikutukset (ulkoinen yhteistyö, johtaminen ja talous) voivat osoittautua jatkossa merkittävimmiksi kuin miltä ne nyt näyttävät.”

(kj AK, kirj.joht. SK ja sj VA)

Esitys:

Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle, että se tekee Tervon kunnan kanssa päivitetyn liitteen 1 mukaisen määräaikaisen sopimuksen. Sopimusluonnosta voidaan tarvittaessa päivittää teknisesti. (Esitt. sj VA)

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Merkitään että kirjastonjohtaja Soile Kokkonen oli läsnä asiantuntijana asian käsittelyssä.

Lisätiedot: Sivistysjohtaja Ville Ahonen
040 761 5120, ville.ahonen@keitele.fi

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet:

KA My

KEITELEEN OMATOIMIKIRJASTON SÄÄNTÖJEN PÄIVITYS

Sivistysltk
50 §

Omatoimikirjastoa voi käyttää silloin kun henkilökunta ei ole paikalla. Kirjastoa voi käyttää omatoimisesti sekä ennen kirjaston avaamista että kirjaston sulkemisen jälkeen maanantaista perjantaihin klo 07-21 sekä lauantaina, sunnuntaina ja pyhinä klo 09-20 välisenä aikana. Kirjaston palveluista käytössä ovat lehtisali ja lainaussali. Varasto ja Talligalleria eivät ole käytössä omatoimiaikana.

Sivistyslautakunta hyväksyi osaltaan Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakon yhteiset käytösäännöt 15.4.2021. Jokaisella kirjastoverkon kunnalla voi lisäksi olla erillisiä sääntöjä, jotka koskevat mm. maksuja tai omatoimikirjastoja.

Kirjastossa on valmisteltu omatoimikirjaston sääntöjen uusimista ja tarkennuksia ([liite 3](#)).

Nuorisovaltuuston kommentti:

Nuorisovaltuusto pitää pääasiassa hyvänä omatoimikirjaston sääntöjä. Säännöt ovat selkeät ja ymmärrettävät ja käyttökieltoajat ovat sopivia. Nuorisovaltuusto kommentoi, että kohdan 2 sääntö ei toteudu kunnolla. Omatoimiaikaan nuoret päästävät kavereita kirjaston sisälle omalla kortilla. Tästä ei ole tullut rangaistusta, joten sitä käytetään hyödyksi.

Omatoimikirjaston toiminnasta on järjestetty kysely 2.-24.9.2024. Tuloksia esitellään kokouksessa.

Hallintosäännön 23 §:n mukaan lautakunta päättää toimialallaan toiminnassa noudatettavista ohjeista.

Vaikutusten ennakkoarviointi:

Omatoimikirjaston sääntöjen vaikutus on neutraali/positiivinen. Selkeät säännöt auttavat kirjaston henkilökuntaa toimimaan niissä tilanteissa, jolloin täytyy pohtia sääntöjen rikkomisten seurauksia. Ja lisäksi ne tuovat turvaa myös asiakkaille, kun on selkeät säännöt.
(Valm. kir.joht. SK ja sj VA)

Esitys:

Sivistyslautakunta hyväksyy liitteenä 3 olevat omatoimikirjaston säännöt otettavaksi käyttöön 1.10.2024 alkaen.
(Esitt. sj VA)

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Merkitään että kirjastonjohtaja Soile Kokkonen oli läsnä asiantuntijana asian käsittelyssä.

Lisätiedot: Sivistysjohtaja Ville Ahonen
040 761 5120, ville.ahonen@keitele.fi

Lausuntopyyntö / SAVON VOIMA OYJ KAAVOITUSALOITE LÄMPÖVOIMALAITOKSEN RAKENTAMISEKSI KEITELEEN TAAJAMAN ALUEELLE

Sivistysltk
51 §

Keiteleen kunnanhallitus on asettanut korttelin 12 asemakaavan muutosehdotuksen kaava-aineiston liitteineen nähtäville maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana kaavaehdotuksena 28.8.-2.10.2024 väliseksi ajaksi kunnantoimistolle sekä kunnan nettisivuille: keitele.fi/kuulutukset/kaikki/Kuulutus, asemakaavan muutosehdotus, kortteli nro 12

Keiteleen kunnanhallitus on pyytänyt sivistyslautakunnalta lausuntoa asiaan. Mahdolliset muistutukset on jätettävä nähtävillä oloaikana kunnanhallitukselle.

Nilakan yhtenäiskoulun oppilaskunnalta ja Keiteleen nuorisovaltuustolta on pyydetty näkemyksiä asiaan sivistyslautakunnan kokoukseen mennessä. Kommentteja ei ole tullut.

[Oheismateriaalissa \(OM A\)](#) on valokuvia alueesta sekä kirjastonjohtajan kommentit kaavamuuotukseen.
(Valm. sj VA)

Esitys:

Lähtökohtaisesti lämpötuotannon muuttaminen käyttämään uusiutuvia kotimaisia biopolttoaineita on hyvä.

Keiteleen sivistyslautakunta päättää lausua seuraavat muistutukset:

1. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.1 ja 4.8.5.todetaan;" *Kaavamuuotos ei muuta virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden tai viherverkoston pinta-alaa*".
Puheena olevalla alueella on kirkonkylän ainoa pulkkamäki, joka on koulun oppilaiden käytössä, ja myös muina aikoina se on suosittu ulkoilukohde lapsiperheille talvisin.
2. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.4.todetaan: *Vaikutukset maisemaan ovat vähäiset etenkin, kun alueella on olemassa olevan lämpövoimalaitos piippuineen.*
Nykyistä laitosta ympäröivät suuret puut ja kohdassa 1. mainittu pulkkamäki, jotka maisemoivat laitoksen piippua lukuun ottamatta hyvin.
3. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.3.todetaan:"*Vähäisen liikennemäärän takia kaavamuuotos ei vaaranna liikenteen turvallisuutta eikä sen toimivuutta.*" Polttoaineen kuljetusliikennettä tapahtuu harvakseltaan. Liikenne on suunniteltu tapahtuvan Koulutien ja pohjoispuolella olevan paikoitusalueen kautta.
Rakennusvaiheessa tulee huomioitavaksi paikoitusalueen koko ja sitä reunustavaa vanhat puut. Kuljetuksia suunniteltaessa tulee huomioida koululaisten ja kirjaston asiakkaiden liikkuminen.
4. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.3 ja 4.8.5 ei oteta kantaa laitoksen mahdollisesti aiheuttamaan meluun.

.I...

Lausuntopyyntö / SAVON VOIMA OYJ KAAVOITUSALOITE LÄMPÖVOIMALAITOKSEN RAKENTAMISEKSI KEITELEEN TAAJAMAN ALUEELLE...

Keskustelun jälkeen esittelijä teki seuraavan tarkennetun esityksen:

Lähtökohtaisesti lämpötuotannon muuttaminen käyttämään uusiutuvia kotimaisia biopolttoaineita on hyvä.

Ensisijaisesti kannustetaan selvittämään muita sijoituspaikkoja voimalarakennukselle. Jos nykyinen paikka kuitenkin on ainoa mahdollisuus, edellytetään että

- rakennus sijoitetaan mahdollisimman kauas kirjastorakennuksesta
- rakennus ja rakennuksen toiminta ei saa heikentää nykyisiä virkistysmahdollisuuksia ja -alueita (esimerkiksi pulkkamäki, kirjasto ja pallokenttä)
- alueen muiden palveluiden käyttäjien turvallisuudesta huolehditaan
- rakennuksen maisemoinnista tulee huolehtia.

Keiteleen sivistyslautakunta päättää lausua seuraavat muistutukset:

1. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.1 ja 4.8.5.todetaan," *Kaavamuuotos ei muuta virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden tai viherverkoston pinta-alaa*".
Puheena olevalla alueella on kirkonkylän ainoa pulkkamäki, joka on koulun oppilaiden käytössä, ja myös muina aikoina se on suosittu ulkoilukohde lapsiperheille talvisin.
2. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.4.todetaan: *Vaikutukset maisemaan ovat vähäiset etenkin, kun alueella on olemassa olevan lämpövoimalaitos piippuineen*.
Nykyistä laitosta ympäröivät suuret puut ja kohdassa 1. mainittu pulkkamäki, jotka maisemoivat laitoksen piippua lukuun ottamatta hyvin.
3. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.3.todetaan:"*Vähäisen liikennemäärän takia kaavamuuotos ei vaaranna liikenteen turvallisuutta eikä sen toimivuutta.*" Polttoaineen kuljetusliikennettä tapahtuu harvakseltaan. Liikenne on suunniteltu tapahtuvan Koulutien ja pohjoispuolella olevan paikoitusalueen kautta. Rakennusvaiheessa tulee huomiotavaksi paikoitusalueen koko ja sitä reunustavaa vanhat puut. Kuljetuksia suunniteltaessa tulee huomioida koululaisten ja kirjaston asiakkaiden liikuminen.
4. Kaava-aineiston liitteen 1. kohdassa 4.8.3 ja 4.8.5 ei oteta kantaa laitoksen mahdollisesti aiheuttamaan meluun.
5. Kohdassa 1.1. todetaan "*Suunnittelualue ja sen lähiympäristö on teollisuuskäytössä.*" Kaavamateriaalissa alue rajoittuu seuraaviin merkintöihin VU, C ja PY, ei T-merkintään.
6. Kohdassa 3.2.3 sanotaan " Yleiskaavassa suunnittelualueelle sijoittuu julkisten palvelujen ja hallinnon alue PY. Käytännössä suunnittelualue sijoittuu PY-alueelle. (Esitt. sj VA) /...

Lausuntopyyntö / SAVON VOIMA OYJ KAAVOITUSALOITE LÄMPÖVOIMALAITOKSEN RAKENTAMISEKSI KEITELEEN TAAJAMAN ALUEELLE...

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Merkitään että kirjastonjohtaja Soile Kokkonen oli läsnä asian käsittelyssä.

Lisätiedot: Sivistysjohtaja Ville Ahonen
040 761 5120, ville.ahonen@keitele.fi

TIEDOKSI ESITETTÄVÄT ASIAT

Sivistysltk
53 §

Esitys: Sivistyslautakunta merkitsee tietoonsa saatetuksi seuraavat asiat:
- [Aholan museon toimintakertomus 2024](#)
- [Paikallismuseon työkirja /Aholan talomuseo](#)
- K.hall. 9.9.2024/ [Lasten itsenäisyysjuhlaan osallistuminen](#)
- K.hall. 9.9.2024/ [Täyttölupa SIV 106 Vakaopettaja](#)
- K.hall. 9.9.2024/ [Nimikkeen muutos SIV 111 Sosionomi](#)
- K.hall. 9.9.2024/ [Täyttölupa SIV 11 Sosionomi](#)
(Esitt. sj VA)

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Lisätiedot: Sivistysjohtaja Ville Ahonen
040 761 5120, ville.ahonen@keitele.fi

VIRANHALTIJOIDEN PÄÄTÖKSET / SIIRTÄMISESTÄ PÄÄTTÄMINEN

Sivistysltk
54 §

Sivistyslautakunnalle on toimitettu tiedoksi seuraavat viranhaltijapäätökset:

Sivistysjohtaja Ville Ahosen päätökset:

- He21/2024 [SIV 31 MFK määräaikaisen aineenopettajan rekrytointilisä](#)
- He22/2024 [SIV 30 KO sijaisen rekrytointilisä](#)

Rehtori Ville Ahosen päätökset:

- 20.8.2024 [Sanoma Pro MPASS](#)

Kirjastonjohtaja Soile Kokkosen päätökset:

- 5.9.2024 [Kirjaston asiakaspalveluaika 24.9.2024](#)
- 18.9.2024 [Kirjaston asiakaspalveluaika 18.10.2024](#)

Varhaiskasvatusjohtaja Mirka Järveläisen päätökset:

-

Esitys:

Sivistyslautakunta merkitsee em. viranhaltijoiden päätökset tietoonsa saatetuksi.

Samalla sivistyslautakunta päättää, ettei se ota edellä mainituissa viranhaltijapäätöksissä mahdollisesti otto-oikeuden piirissä olevia asioita käsiteltäväkseen.
(Esitt. sj VA)

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Lisätiedot: Sivistysjohtaja Ville Ahonen
040 761 5120, ville.ahonen@keitele.fi

OIKAISUVAATI-MUSOHJE	Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.
Asiat	Pykälät: 50
Oikaisuvaatimus- viranomainen	Keiteleen kunnan sivistyslautakunta Laituritie 1, PL 14, 72601 Keitele Sähköposti: keitele@keitele.fi Fax: 017 273 1099
Oikaisuvaatimus- oikeus	Oikaisuvaatimuksen saa tehdä: • se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) • kunnan jäsen
Oikaisuvaatimus- aika	Oikaisuvaatimus on tehtävä kunnallisvalituksen alaisista asioista 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja hallintovalituksen alaisista asioista 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on toimitettava Keiteleen kuntaan viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän (7) kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena (3.) päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän (7) päivän kuluessa siitä, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi tietoverkkoon. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
Oikaisuvaatimuk- sen muoto ja si- sältö	Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava: • päätös, johon haetaan oikaisua • se, millaista oikaisua vaaditaan • millä perusteella oikaisua vaaditaan Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

MUUTOKSEN HAKUKIELTO	Valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta (Kuntalaki 136 §). Pykälät: 49, 51, 53, 54 HallintolainkäyttöL 5 §:n/muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta. Pykälät ja valituskieltojen perusteet:
-------------------------	---

VALITUSOSOITUS	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella.
Valitusviranomainen	Itä-Suomen hallinto-oikeus Minna Canthinkatu 64, PL 1744, 70101 Kuopio Puh. 029 564 2502, Fax 029 564 2501 Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Asiat	Kunnallisvalitus, pykälät: -- Hallintovalitus, pykälät: 52 Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite, sähköposti, telefax Pykälät --
Valitusoikeus	Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa tähän päätökseen hakea muutosta valittamalla myös se, jolla on lain mukaan valitusoikeus asiassa.
Valitusaika	Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena (3.) päivänä viestin lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän (7) päivän kuluessa siitä, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi tietoverkkoon. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajaksi. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
Valitusperusteet	Kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen. Hallintovalituksen saa tehdä erityislainsäädännön mukaisesta päätöksestä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Valitusta ei saa tehdä hallinnon sisäisestä määräyksestä, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista. (HLainkäyttöl 5 §) Valittajan tulee esittää valituksen perusteet valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.
Valituksen muoto ja sisältö	Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava: • päätös, johon haetaan muutosta • miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi • perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot. Jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjältä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Valitukseen on liitettävä: • päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä • todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta • asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
Oikeudenkäyntimaksu	Hallinto-oikeus voi periä muutoksenhakuasian käsittelystä oikeudenkäyntimaksun. Maksuista säädetään laissa tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 701/1993.